

Jak hodnotit změnu přístupu místních aktérů k otázkám sociálního začleňování aneb potíže s kvalitativní evaluací

Hana Synková (Agentura pro sociální začleňování)
Jakob Hurrle (Centrum pro společenské otázky – SPOT, o.s.)
2014

Fungování Agentury pro sociální začleňování

- Odbor Úřadu vlády a zároveň projekt
- **Evaluace tříletého působení ASZ (lokálního konzultanta) v obcích**, ne celé práce ASZ např. na úrovni resortů
- Konzultant: propojuje místní aktéry v lokálním partnerství a dalších platformách
 - vyjednává a odborně podporuje změny politik
 - pomáhá při psaní a realizaci projektů

První evaluace (2010-11)

13 pilotních lokalit 2008-2011:

Ústí n. Labem, Broumov, Cheb, Most, Roudnice n. Labem, Brno, Slezská Ostrava, Holešov, Břeclav, Šluknovsko, Jesenicko, Přerov, Litvínov

Zadání evaluace

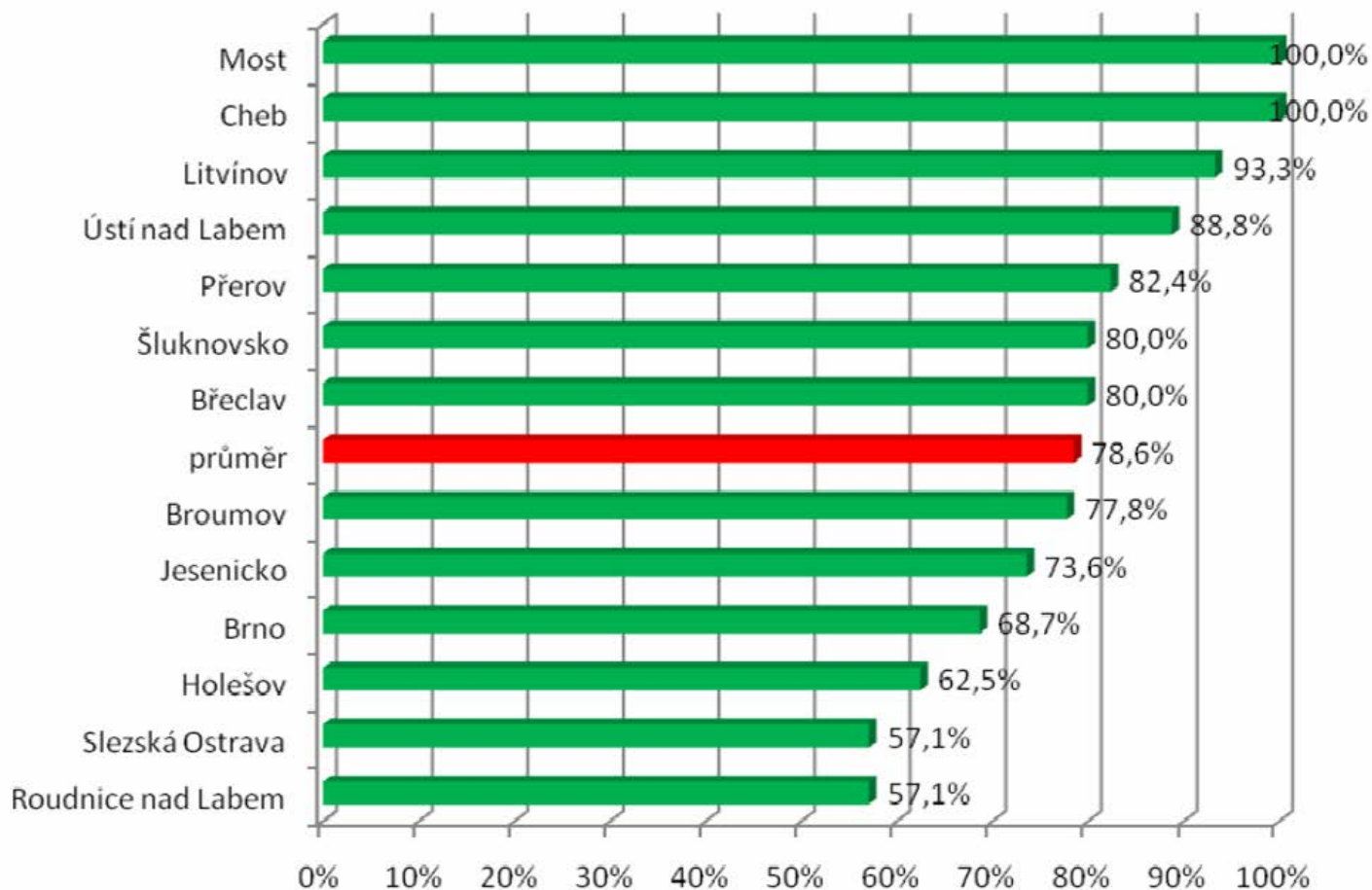
- přínos Agentury pro sociální integraci, kvalita/adekvátnost sociálních politik v obci a jejich změna, efektivita metod Agentury
- Požadavek především kvalitativní metodologie, vybrán jeden dodavatel
- <http://www.socialni-zaclenovani.cz/agentura-vyhlasila-poptavkove-rizeni-na-zajisteni-evaluaci-v-pilotnich-lokalitach>

Otazníky a problémy

- preference „kvantitativního“ zobrazování na základě velmi malého vzorku (dotazník 176 respondentů ve 13 lokalitách)

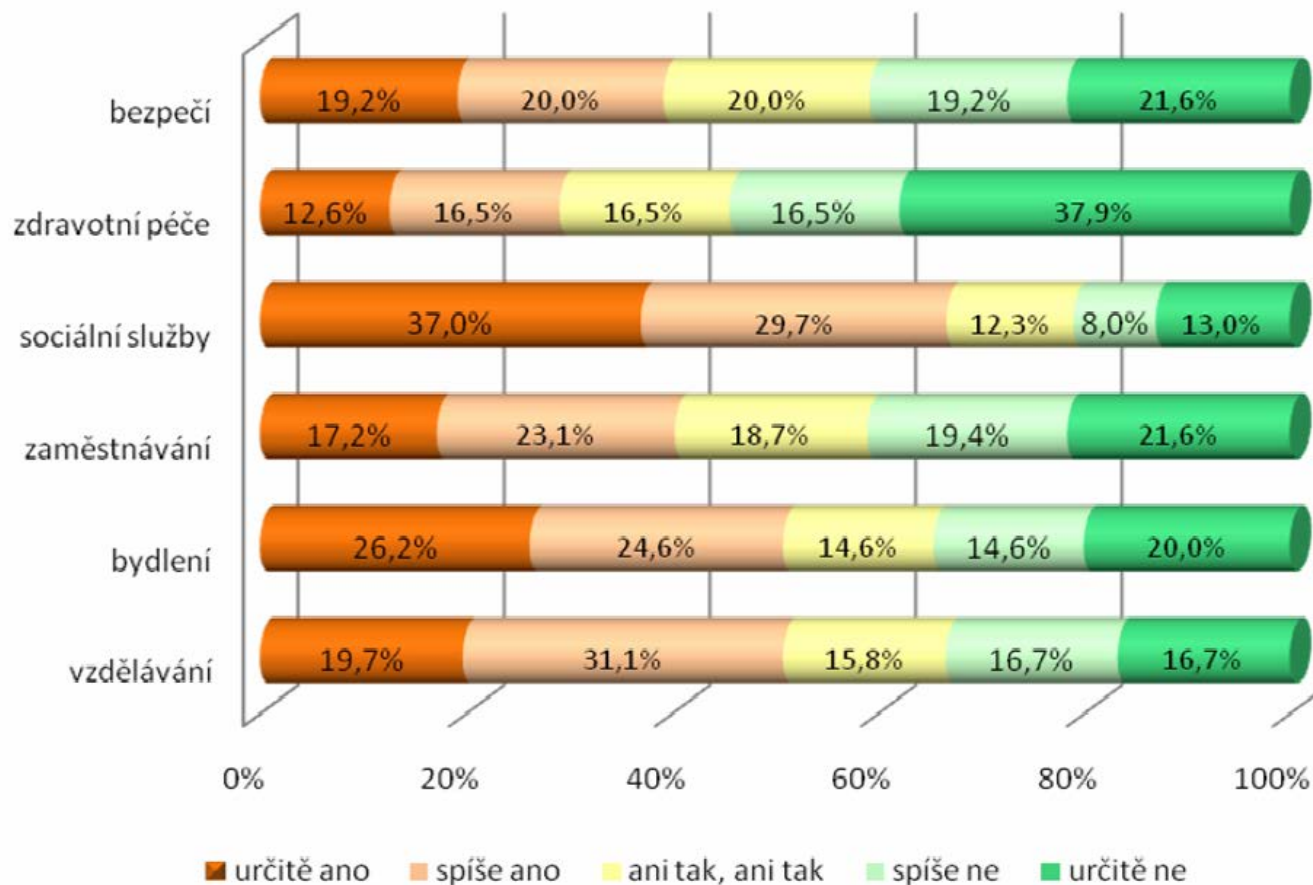
Volba obce pro působení Agentury

- mapování změny je nahrazeno názory institucionálních aktérů na změnu

Podpora Agentury obci v zajištění rovného přístupu

- zamítnutí kontaktu s obyvateli lokalit, jako něčeho, co nepřináší jasně vyhodnotitelné výsledky – prokázáno testem znalosti organizací, z nichž jedna byla fiktivní; vysvětleno kulturou chudoby
- malý podíl „terénně získávaných dat“ – 30 rozhovorů a 40 účastníků focus groups, vyplňování dotazníku především skrze telefonické dotazování

Závěr z první evaluace

- Kontaktovat institucionální aktéry je „jednodušší“
- Ne každý umí dělat kvalitativní hodnocení
- Pobyt v terénu je nepopulární (a finančně náročný)
- Obyvatel je nutné se ptát eticky, na konkrétní věci týkající se vlastního života
- Dodavatelé se nacházejí v politicky a eticky nelehké situaci (vztah obce - ASZ a další aktéři, různé účely evaluace)

- Pro vnitřní zpětnou vazbu je vhodnější větší popis procesů a vzhledem k rozmanitosti lokalit flexibilnější hodnotící metodologie
- <http://www.socialni-zaclenovani.cz/agentura-pro-socialni-zaclenovani-zverejnila-vysledky-evaluace-cinnosti-v-pilotnich-lokalitach>

Druhá evaluace (2012) devatenácti lokalit, které začaly s Agenturou spolupracovat v roce 2010 a 2011

- Podrobnější zadání
- Přidání case study
- Častější kontakt s dodavatelem
- Flexibilita obsahu textu
- Evaluace i po jednom roce spolupráce – v průběhu činnosti
- Rozrůznění dodavatelů
- Prosazení kritéria kvality 60% do hodnocení veř. zakázek

- <http://www.esfcr.cz/modules/procurements/file.php?i=43358&n=vyzva-evaluace-lokality-2010-0503.doc>
- <http://www.vlada.cz/assets/urad-vlady/vz/zakazky-maleho-rozsahu/vyzva-cj-3859-2012-asz.pdf>

Rozrůznění dodavatelů

Větší dodavatel (17 lokalit) – evaluace i ve třech referenčních městech x náročné na zpracování

- Podrobnější indikátory změny
- Faktory úspěchu a neúspěchu
- Přehledná shrnutí
- Kvalitativní data málo interpretována v kontextu
- Vyjmenování činnosti místo hodnocení
- Příliš velká důvěra v kvalitu vstupní analýzy pro srovnání s „výstupy“
- Rozdílná kvalita zpráv za jednotlivé lokality podle konkrétního výzkumníka

Menší dodavatel (2 lokality)

- podrobné schéma intervenční logiky
- Schopnost proniknout „do terénu“
- Zamýšlet se nad nedostatky fungování v širším kontextu
- Popisy procesů
- Vliv na koncepční činnost Agentury

Výhody jednoho dodavatele – srovnání lokalit zpracované stejnou metodologií

Výhody více dodavatelů – různé pohledy, inspirace

<http://www.socialni-zaclenovani.cz/agentura-zverejnila-vysledky-evaluace-sve-cinnosti-v-19-mestech-a-obcich>

Třetí evaluace (2014) - bude vyhlášena na 17 lokalit

- Evaluace i rok po opuštění lokality
- Metodologický důraz na srovnávání dat a interpretaci
- Lepší popis týmu již v nabídce, společenskovední profese
- Ukázka z předchozího textu
- Zvýšení max. ceny

Hledáme

- ke kontextu a procesu citlivé, flexibilní evaluátory
- Se schopností komunikace v terénu
- Se znalostí tématu začleňování v obcích
- „konstruktivistické“ evaluátory, kteří rozumí politikám a změnám jako souhrnu procesů, které probíhají v určitých sítích aktérů

Příklad:

Působení Agentury v Kolíně a na Mělnicku. Zkušenosti z prvního roku lokálních partnerství (Evaluace SPOT o.s.)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

Agentura pro sociální začleňování
v romských lokalitách

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Partnerství Kolín

- Zaměřeno na lokalitu „Zengrovka“
- Důležitá role o.s. „Prostor“
- „Záslužný systém“ pro odstěhování
- Poměrně příznivá politická situace

Partnerství Mělnicko

Administrativní rozdělení okresu Mělník - stav k 1.1.2007

- Spojení města a dvou venkovských obcí (Horní Počaply, Spomyšl)
- Problémy s technickou infrastrukturou (přístup k pitné vodě, přístupové cesty, stav domů)
- Aktivní město, spíše pasivní venkovské obce

Metodika evaluace a zdroje dat

- Rekonstrukce logiky intervence

definice problému > vstupy > výstupy > záměr

předpoklad

předpoklad

předpoklad

- Formulace otázek, kterými ověříme splnění předpokladů
- Otázky základem pro strukturu rozhovorů
- Volba témat případových studií po domluvě s Agenturou

Rozhovory

Kolín

Pracovníci Agentury: 2

Vedení města Kolín: 1

Ředitelé a pracovníci odborů na
MÚ Kolín: 7

Úřad práce: 1

Městská policie: 2

Ředitelé škol: 3

O. s. Prostor: 2

Obyvatelé lokality Zengrova: 6
domácností

Mělnicko

Pracovníci Agentury: 2

Starostové Mělníka a Horních
Počaplů, zastupitel Spomyšle:
3

Ředitelé a pracovníci odborů a
organizací MÚ Mělník: 3

Úřad práce: 1

Ředitelé škol: 1

Obyvatelé lokality Spomyšl: 3

Obyvatelé lokality Horní Počaply –
Křivenice: 2

Vybrané momenty z evaluace

- 1. participace a diskriminace*
- 2. Vztah město – agentura - výzkumník*

1. Otázky kolem participace a diskriminace Romů

Participace a aktivizace

POSLÁNÍ AGENTURY

Agentura je nástrojem Vlády ČR k zajištění **podpory obcím** v procesu sociálního začleňování.

Agentura pro sociální začleňování **podporuje obce a města**, aby mohly **plnit svoji funkci** - zajišťovat či pomáhat zajistit všem občanům rovný přístup ke vzdělávání, bydlení, zdravotní péči, zaměstnání, sociálním službám a bezpečí.

Agentura podporuje taková opatření, která **pomohou samosprávám v procesu sociální integrace obyvatel ohrožených sociálním vyloučením a v rozvoji sociálně vyloučených lokalit** v kontextu a zájmu celé obce/města a všech jejích občanů.

Posláním Agentury je **propojovat subjekty** na místní úrovni tak, aby spolupracovaly při sociálním začleňování. Agentura podporuje nadresortní přístup a **propojování působení veřejné správy a neziskového sektoru**.

CÍLOVÉ SKUPINY

Agentura pro sociální začleňování v romských lokalitách pracuje s následujícími cílovými skupinami:

1.) Nepřímo

- obyvatelé sociálně vyloučených lokalit

2.) Přímo

- obce (obecní a městské úřady, magistráty)

- instituce působící na území obce (ostatní úřady, školy, policie, nestátní neziskové organizace, zaměstnavatelé)

- veřejnost.

(Zdroj: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/cilove-skupiny>)

Diskriminace

- **Kolín:**
 - faktory / politiky, které vedly k transformaci Zengrovky;
 - Do jaké míry potvrzují („stop stav“)
- **Mělnicko:**
 - špatná dostupnost lokality ve Spomyšli
 - Kauza pitná voda
 - Spomyšl a město Mělník: nesouhlas s projekty, které „zvýhodňují Romy“

- Tendence tabuizovat diskriminaci
- Občanská práva vs. vnímání místních Romů jako kolektivu
- Odlišná interpretace sociálního vyloučení ze strany Romů a většinové společnosti → potenciál pro konflikt
- Problematické výsledky zdánlivě rovného přístupu (například v přístupu k předškolnímu vzdělávání)
- Problematické postavení Agentury jako partnera obce v případě zjištění diskriminačních praktik

2. Vztah město – agentura – výzkumník

- Odpovědnost vůči partnerství
- Co dělat s problematickými informacemi?
- Má zpráva být veřejně přístupná?

Děkujeme za pozornost

synkova.hana@vlada.cz
jakob.hurrl@gmail.com